

Mesteren med Udsigt til selv en Gang at blive Mester. Men de moderne Storbedrifter med de store Arbejdermasser, der ikke har Udsigt til at blive selvstændige, kræver andre Former. Det lader sig ikke gøre i det lange Løb i Fabrikker, der beskæftiger Hundreder eller Tusinder af Arbejdere, at holde disse udenfor Meddelagtighed i Bedriftens indre økonomiske Liv. En Nyordning paa dette Omraade vil bane sig Vej med Livets Ret, saa sandt som ethvert Produktionsforhold, der ikke knytter Deltagerne i Produktionslivet sammen med Interessernes stærke Baand, før eller senere vil være dødsdømt. Jeg tror, vi gør vel i at forstaa, at dette er ikke blot et Spørgsmaal om større eller mindre Retfærdighed i Forholdet mellem Arbejdere og Arbejdsgivere, men det er for Samfundet et af de vigtigste Produktionsspørgsmaal, der overhovedet findes indenfor Byernes Erhvervsliv. Det er Spørgsmaalet om den bedst mulige Udnyttelse af Samfundets produktive Kraft. Samfundet kan ikke i det lange Løb bære de Tab, som Kampen mellem Arbejdere og Arbejdsgivere medfører, men Samfundet kan heller ikke i det lange Løb bære, at hele Erhvervsgrene ikke forstaa at organisere sig saaledes, at alle Deltagerne i Produktionen er personligt interesserede i Produktionens bedst mulige Resultat, og naar Samfundets Krav ikke her bliver imødekommet af Erhvervslivets eget Initiativ, tror jeg ikke, der er anden Vej at gaa, end at Samfundet gennem Lovgivningen søger at lede Udviklingen ind paa et holdbart Grundlag. Derfor hilser jeg med stor Glæde det Initiativ, den højtærede Socialminister agter at tage paa dette Omraade, og jeg vil for mit Vedkommende gerne udtrykke Ønsket om, at han maa faa Held til at føre sine Forslag frem paa et saadant Grundlag, at et Resultat ikke maa være i alt for fjernt Sigte. Jeg har set Udtalelser i Sommerens Løb fra den højtærede Minister, der kunde tyde paa, at hans Tanker alene beskæftigede sig med Udvidelse af Arbejdernes Rettigheder med Hensyn til Bedriftens Ledelse. Jeg kan ikke lade være med at udtale en Frygt for, at en saadan Stilling til Spørgsmaalet er Udtryk for en alt for ensidig Orientering overfor de Problemer, der her foreligger. En forøget Indflydelse fra Arbejdernes Side paa Bedriftens Ledelse kan ikke undvære sit Supplement, at Arbejderne er direkte økonomisk interesserede i den størst mulige Produktion og det bedst mulige Resultat af Bedriftens Arbejde. Jeg ved nok, at i forskellige Lande har en stærk

Fagforeningsbevægelse tvunget Bedriftsraadsordningen igennem paa overordentlig ensidig Vis, men jeg vil gerne ud fra en oprigtig Interesse for de Spørgsmaal, det her drejer sig om, udtale Haabet om, at noget lignende ikke maa blive forsøgt herhjemme. Paa samme Maade som Samfundets Interesse kræver, at Arbejdsgiverne, ogsaa i deres egen Interesse, indpasser sig efter det økonomiske Udviklingstrin, hvortil vi er naaet, paa samme Maade maa jeg mene, at det er Fagforeningernes Pligt ikke at stivne i en bestemt Organisations-Konservatisme, men vise den Bevægelighed, som giver Mulighed for Afpasning efter Produktionens og Tidens Krav. Det er ogsaa mit Indtryk, at der bag de gamle Fagforeningsførere, hvem et langt Foreningsliv jo ofte gør adskilligt doktrinære, i Virkeligheden staar Tusinder af Arbejdere, som er rede til at gaa ind i den Nyorientering, som er nødvendig, og som for Produktionen vil betyde mere Liv, større Retfærdighed og større Arbejdsglæde for Arbejderne selv, og jeg vil haabe, at den højtærede Socialminister ogsaa selv er rede til at vogte sig for denne Ensidedighed, saa han vil formaa at føre denne Sag frem paa et saadant Grundlag, at selve Sagen opfordrer Rigsdagen til i denne Samling under den ene eller den anden Form at søge alle de Spørgsmaal, der knytter sig hertil, undersøgt paa den grundigste Maade, men ogsaa paa en saadan Maade, at Rigsdagen føler sig opfordret til med Fortrøstning at arbejde hen imod et positivt Resultat. Jeg tror, jeg tør sige, at vi fra vor Side vil yde vor ivrige Medvirken i begge Henseender.

Jeg har i øvrigt bedt om Ordet for at æske forskellige Ministres Udtalelser om forskellige Spørgsmaal, til Dels af administrativ Art, idet Finanslovbehandlingen, saa længe vi har den nuværende Forretningsorden, er den eneste Lejlighed, man har til at faa Oplysning om Regeringens Opfattelse og Hensigt i saadanne Spørgsmaal, der trænger sig paa. Den første Sag, jeg vil nævne, er der sket Henvendelse til mig om, og jeg fremdrager den, fordi jeg mener, at der i denne Sag er øvet stor Uret mod Enkeltmand, men ogsaa, fordi jeg er af den Opfattelse, at hvis der ikke ad administrativ Vej kan drages Omsorg for, at noget lignende ikke fremtidig sker, maa det føre til en Ændring af den Lovgivning, der gælder paa dette Omraade.

I Begyndelsen af 1924 fandt der i Ringkøbing Amt en Licitation Sted vedrørende Vedligeholdelsen af visse Amtsveje. Lavest bydende var en Husmand, Jacob